

Gargantua i Pantagruel

Autor tekstu: **Francois Rabelais**

François

(ok. 1494-1553)

Rabelais — francuski pisarz, humanista, z zawodu lekarz; autor jednego z arcydzieł francuskiej literatury renesansowej, fantastyczno-satyrycznej epepei — *Gargantui i Pantagruela* (księgi 1-5 1532-64, autorstwo ostatniej niepewne).

GARGANTUA I PANTAGRUEL (1532-64), epepeja fantastyczna François Rabelais'go, łącząca satyrę na feudalne przeżytki z prezentacją humanistycznych przekonań. Pełne bezinteresownego humoru dzieło nie powstawało jako zaplanowana całość (autorstwo piątej księgi pozostaje niepewne). Pisarz początkowo spisał dzieje Pantagruela, dopiero potem dołączył dzieje ojca Pantagruela, Gargantui (*Księga pierwsza*). Wydawał tomy swej żywiołowej opowieści odrębnie, niepewny możliwości druku w czasach narastającej nietolerancji religijnej, dogmatyzmu katolickiego i kalwińskiego. Walkę o nowoczesne, niedogmatyczne myślenie wpisał w zabawne dzieje dobrych olbrzymów, władców Turenii: Tęgopusta, Gargantui i Pantagruela. W *Księdze pierwszej* bezlitośnie wykpił wychowanie Gargantui, opisując po prostu stosowane wówczas metody pedagogiczne. Pieczę nad przyszłym władcą sprawuje mistrz Pała Zakuta, nic tedy dziwnego, że rośnie na tuman. Na szczęście ojciec interweniuje w porę i dzięki myślącemu nauczycielowi Ponokratesowi wychowanie młodzieńca nabiera sensu. Nowy wychowawca wyjeżdża ze swym uczniem do Paryża. Tymczasem kraj Tęgopusta pustoszy żądny władzy król Żołcik. Opór stawia mu tylko braciszek zakonny Jan Łomignat. Powrót Gargantui, który opędza się od kul armatnich jak od much, prowadzi do kłęski Żołcika # olbrzym gromi nieprzyjaciół, a Łomignatowi za zasługi funduje klasztor, w którym obowiązuje osobliwa reguła: **Czyń, coś się podoba**. W podobnym duchu # inteligentnej, pełnej werwy zabawy toczy się akcja w pozostałych księgach, ukazujących przygody syna Gargantui, Pantagruela, wzorowane na eposach Homera. Szczególnie zabawnie przetwarza wątki *Odysei* # Pantagruel w swoich podróżach, miotany od wyspy do wyspy, trafia m.in. do Patifagów (skarykaturowanych protestantów) i Papimonów (fanatycznych katolików). Pisarz nie stroni od żartu, czasem nawet grubego, ale nade wszystko sławi życie. Najzwięźlej swój stosunek do ludzi i świata, swoją bezinteresowną wesołość określił w wierszu skierowanym *Do czytelnika*: **Lepiej śmiechem jest pisać niż łzami**.

MNEP PWN 2000 — Literatura i Muzyka

O

mnichach:

Gargantua powiada, że mnichów się unika: „*Racja ostateczna tego jest, iż oni pożywają łajno całego świata, tj. grzechy i jako takich zećpiłajnow wypędza się ich do nor, to znaczy do opactw i klasztorów, które są oddzielone od politycznej kompanii [...]. Mamroczą wielką moc litanii i psalmów, których w ząb nie rozumieją. Klepią swoje ojczenaszki, gęsto szpikowane zdrowaškami, nie myśląc ani nie słysząc, co mówią. Owo, co nazywam kpinkami z Pana Boga, a nie modlitwą*”. Mnich zauważa: „*Co do mnie, nigdy nie śpię tak dobrze, jak podczas kazania albo kiedy odmawiam*”

W klasztorze Telemy, który Gargantua wyposaża, „*była tylko jedna zasada: czyń, coć się podoba*”.

Mnich Rabelais'go może dotrzymać kroku w żłopaniu samemu Gargantui, ponieważ ma „*żołądek brukowany, pusty jak but św. Benedykta, a zawsze otwarty jak mieszek adwokacki*”.

Z

obyczajów

Gargantuy:

„*Tak pośniadwszy należycie, szedł do kościoła, gdzie za nimi nieśli w dużym koszyku srogi brewiarz, pięknie oprawny, ważący - tak dla swej tłustości, jak dla zamków i pergaminów — mniej więcej jedenaście pudów i sześć funtów. Tam słuchał dwudziestu sześciu do trzydziestu mszy: przez ten czas przebywał jego kapelan opatulony jak dudek i z oddechem zionącym bardzo przyjemnie, a to dzięki obfitemu przepłukaniu gęby sokiem winnym. Z tym mamrotał swoje pacierze i różańce, a tak uważnie je przebierał, że ani ziarenko nie upadło na ziemię. Gdy wychodził z kościoła, przywożono mu, na wózku zaprzężonym w woły, jeszcze kupę różańców świętego Klaudiusza, każdy wielkości dobrej czaszki ludzkiej; za czym, przechadzając się po krużgankach i ogrodach klasztornych, odmawiał ich tyle, że zapędziłby w kąć szesnastu pustelników.*”

(Publikacja: 02-08-2002)

Oryginał. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1653>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl